

Östersjödjudisk **BULLETIN**

NR 2 • 2026

Pesach nalkas!

Använd vårt
bg 5036 - 6822
eller swisha till
1232138899

Betala med Swish

123-213 88 99

ÖjF

Barnen deltar glatt i pesachfirandet för unga barnfamiljer i Riga. Foto: Heses Latvia.

Ordföranden har ordet

Anna Nachman

”NI BEHÖVER INTE betala, jag kommer att få min belöning i den tillkommande världen”, brukar min man rabbinen säga när han har hjälpt till med någon rabbinisk syssla såsom ett bröllop eller kanske en shiva efter begravning. Det låter fint. En mitsva, en god gärning, ska man inte ta betalt för.

Samtidigt brukar jag påminna honom om att människan har ett inneboende behov att ge, och att det därför är viktigt

att lära sig att ta emot. Den som undviker gåvan fråntar givaren tillfredsställelsen av att ge.

Volontärer ger av sin tid och sin odelade uppmärksamhet. Men har man inte tiden kanske man i stället ger en gåva, tzedaka.

Som barn älskar man att få presenter, men det brukar ändras när man blir äldre. Att ge blir mer tillfredsställande än att få. Att räkna ut vad någon annan önskar sig – kanske innan personen ens själv

har uttalat sin önskan – och se glädjen när de öppnar paketet, är svårslagen lycka.

Jag inbillar mig att ÖjF:s givare gläds lika mycket som bidragstagarna, för det finns inget som får en att känna sig mer mänsklig än när man hjälper utan att förvänta sig något i gengäld.

Channukainsamlingen i slutet av 2025 gick över förväntan och vi kunde skicka 55 000 kronor till Moldavien, pengar som verkligen kom väl till pass.

Nu kommer våren och med den pesach. Låt oss återigen hjälpas åt och tillsammans ge de mindre bemedlade i Baltikum, Ukraina och Moldavien ett oförglömligt pesachfirande.

Bidra också gärna med en slant till projektet ”Bättre livskvalitet för judiska singelföräldrar med barn med särskilda behov” som vi i tio år framgångsrikt har stöttat i Estland. Ge stöd till de fotbollsspelande barnen inför deras medverkan i PGT-turneringen eller bidra till antidemensprojektet ”När minnet sviker” i Lettland.

Jag tror säkert att det även kommer att finnas gåvor i den tillkommande världen, men till dess hjälps vi åt här och nu. *Anna Nachman*

Gästkrönika av Nadja Josephson

Nadja Josephson

NÄR MIN VÄN Leo och jag var fem år gamla så blev vi intervjuade för Utbildningsradion, ett inslag om pesach. Leo beskrev då lidelsefullt att ”det var så jobbigt när vi vandrade i öknen. Oj vad varmt det var”. Jag höll engagerat med. Det var ett hårt liv, när vi var slavar. Leo och jag hade fått lära oss om pesach på

det sätt man ska: det var inga främlingar som led under faraon, som räddades undan förtryck, som tog emot stentavlorna, som vandrade genom Sinai. Det var vi, jag och Leo! Tillsammans med hela det judiska folket.

Min vän Leo och jag firar fortfarande pesach ihop, 20 år senare. Som alltid leder Leos mamma sederkvällen och som alltid är vi hos mina föräldrar. Under måltiden är det även alltid någon som utan undantag säger frasen som sammanfattar de flesta judiska högtider: they tried to kill us, we survived, let's eat. De försökte döda oss, vi överlevde, nu äter vi. Och detta fortsätter väl i högsta grad att galla.

Det är på många sätt en svår tid för judar världen över just nu. En svår tid för oss. Och pesach fyller i detta ett så viktigt syfte. Precis som Leo och jag lärde oss som barn, så talar vi aldrig om ett ”de” eller ”ni”. Vi pratar om ”vi”, ”oss”. Vi lämnade Egypten som ett folk, vi lider världen över som ett folk. Pesach kretsar kring detta, att lära kommande generationer om oss som ett folk. Varför är detta så viktigt? Kanske är ett av skälen att vi i

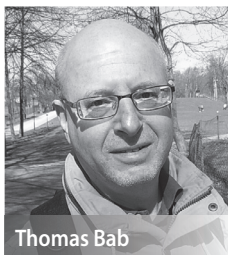
svåra tider inte ska sluta oss, isolera oss, se till våra egna behov endast. För då glömmet vi lätt kollektivet, och utan kollektivet så är vi inte längre ett folk. Jag påminns om detta hemma hos mamma och pappa, där Östersjödjudisk Bulletin ligger på sin vanliga plats på mikrovågsugnen. Som läsare av denna bulletin redan vet står judarna i Baltikum inför många utmaningar, inte minst ekonomiska.

Precis som historien om pesach alltid fascinerat, har även historierna om judarna i gamla Sovjet gjort det. Mamma har berättat om när hon åkte på Glämssta sommarkollo som barn, och ledarna en kväll arrangerade att barnen fick ringa till så kallade reufuseniks i Sovjet för att muntra upp dem. Refuseniks – de judar i Sovjet som blev nekade utresetillstånd till Israel, och sedan ofta blev av med jobb och förföljdes hemmavid. Några år senare reste mamma själv med några jämnåriga till Sovjet. De smugglade med sig hebreiska läroböcker, leksaker, siddurim, så att dessa refuseniks skulle kunna fortsätta leva ett judiskt liv. Mormor åkte också en vända, och många andra judar från Sverige och hela världen. *De lider inte, vi lider!*

Pesach närmar sig, och Östersjödjudiskt forum bidrar på många sätt för att skapa en dräglig vardag för utsatta judar i Baltikum. I år, när vi återigen berättar om hur vi tågade ut ur Egypten, så sänder jag en extra tanke till andra sidan Östersjön. Och hjälper till med det jag kan. För det är inte några andra som har det svårt, det är *vi*. Vårt folk. Och vårt folk har överlevt i tusentals år, för att vi ser till kollektivet. Så ska det förbli. Pesach sameach!

Vilken lyckad satsning på framtiden!

TEXT: THOMAS BAB

Thomas Bab

**”Köp” symboliska matchbiljetter
å 250 kr som stöd till att
genomföra turneringen.
Köp till hela familjen.
Swisha till 1232138899
eller Bg 5036 - 6822.
Tack för ditt stöd!**

Sådd 2016

ÖSTERSJÖJUDISKT FORUMS huvuduppgift idag är som bekant att hjälpa utsatta och behövande judar i främst Estland och Lettland och sedan februari 2022 också i Ukraina och på senare tid även i Moldavien.

Vi vill också satsa på att en yngre generation i dessa länder ska få en bättre start och ge dem ett kontaktnät och gemenskap med unga judar från Skandinavien. Vi är ju nästan grannar.

2016 sådde vi ett fotbollsfrö genom att uppmuntra 10 – 12 åringar i Tallinn att bilda fotbollslag för att delta i PGT* i Stockholm. Vårt Forum bekostade de estniska ungdomarnas deltagande. Det blev en omedelbar succé, om än inte fotbollsmässigt. Esterna förlorade alla matcher men var helt överförtjusta att få delta. Bara att få resa utomlands och träffa skandinaviska jämnåriga var en höjdare. De fick blodad tand att komma igen. Väl hemkomna till Tallinn startade engagerade föräldrar regelbundna fotbollsträningar och fler och fler ungdomar strömmade till. Sedan dess har Estland deltagit

Skörd 2026

i samtliga PGT som ägt rum och deltagarantalet liksom resultaten har succesivt höjts. Östersjödjudiskt Forum har fortsatt att sponsra det estniska deltagandet.

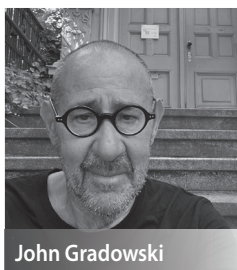
Och nu, för första gången, kommer Estland att stå värd för årets PGT – helt fantastiskt. Vårt fotbollsfrö har blommat ut för fullt! Förhoppningsvis kan fröet spridas till nya städer i våra östliga grannländer. Att ordna ett sådant evenemang, med ca 500 ungdomar och kanske lika många familjemedlemmar, är en mycket kostsam historia. Vi har lovat att stötta Estlands första PGT ekonomiskt efter bästa förmåga.

*PGT står för Pierre Gildesgame Tournament. PGT är Skandinavien största judiska idrottsevenemang, en fotbollsturnering för judiska ungdomar från hela Skandinavien, nu även med deltagare från Estland och ibland även andra länder. Turneringen syftar till att bygga gemenskap genom idrott och har växt till att omfatta hela familjen med sociala aktiviteter och firanden. Pierre Gildesgame var en internationell legendarisk Maccabiprofil och ledare som tragiskt omkom i en trafikolycka i London 1981 och PGT startades för att hedra Pierres minne. PGT arrangeras årligen i någon nordisk stad, 2026 för första gången i Tallinn.

Leonid – bokmal, hockeyfantast, diabetiker och fängslad i sitt hem

TEXT OCH FOTO: JOHN GRADOWSKI

”Lundqvist”! Leonid Gurevichs hälsar med ett stort leende. Han vet att jag kommer från Sverige och upprepar gång på gång sin favoritishockeyspelares namn – den svenske legenden, målvakten Henrik Lundqvist. Leonid tronar på en stol i vardagsrummet inramad av böcker, böcker, böcker och ännu fler böcker.

John Gradowski

JUST BÖCKERNA HAR varit ett stort problem för Hesed, Judiska församlingen i Rigas sociala verksamhet. Det har varit svårt för dem att komma in i lägenheten och städa och hjälpa den diabetessjuka Leonid, som nästan är helt oförmögen att gå. För att lösa problemet fick Leonid, med Heseds hjälp, psykologiskt stöd att

lära sig att rensa i bokbeståndet. Nu är det åtminstone fullt möjligt att gå, relativt, obehindrat i lägenheten.

Leonid föddes för 74 år sedan i Uchta i delrepubliken Komi i Ryssland. Fadern internerades i tio år anklagad för spioneri. Ett brott han vägrade att erkänna. Vid ett tillfälle var fadern fängslad i ett av de många fångelser nobelpristagaren Aleksandr Solzjenitsyn förpassades till. Leonid föddes i fångelsens sjukhus.

– Jag har läst allt av Solzjenitsyn och mycket av Tolstoj!

Leonid ville utbilda sig till journalist samtidigt som han studerade vid Tekniska högskolan för att bli ingenjör. Men ingen på universitetet trodde att han kunde klara det. Och så var det där med att han är jude...

– Jag vägrades också på grund av min tro.

Efter avlagd ingenjörsexamen flyttade han, tillsammans med den nu frigivne fadern, modern och farföräldrarna, till Riga där de bosatte sig i den trerumslägenhet Leonid fortfarande bor i. Han studerade matematik på universitetet och blev programmerare, gifte sig och arbetade med generatorer, efterfrågad i hela Sovjetunionen. Äktenskapet höll dock inte.

– Hon var en krävande kvinna. Men vi har kontakt även om hon nu bor i Israel.

Leonid visar stolt en av sina bokhyllor fylld med böcker.

Leonid pensionerade sig när han fyllde 60 och öppnade eget.

– Jag sålde parfym, öl och reservdelar. Jag är inte rik men jag är förmögen för jag har mina böcker.

Leonids pension är cirka 6 000 kronor i månaden. Omöjligt att leva på bland annat med tanke på värmekostnaderna under vintern. Fönsterna är utbytta, tack vare Hesed. Längre satt Leonid med överrocken på i vardagsrummet. Hesed hjälper också till med medicinsk fotvård på hans diabetes. Leonid kan bara bära tofflor. Han kan inte laga mat själv, maten kommer via Hesed, Meals on Wheels, och han har inte varit utanför hemmet på egen hand de senaste tre åren.

– Jag deltar i Heseds ”Minnesbevarandeprojektet” för att förebygga demens, men jag minns fortfarande mitt namn, säger Leonid självironiskt. En sanning med modifikation, han minns mycket.

Utan Östersjödjudiskt Forums generösa bidrag hade Leonid varit en ensam, isolerad människa. När vi lämnar återkommer Leonid till hockeyintresset.

– Varför alstrar Sverige så många bra ishockeyspelare?

ÖjF:s styrelse gratulerar Tobias Rawet på hans 90-årsdag!

Tobias har i flera decennier varit en väldigt omtyckt medlem i ÖjF:s styrelse och vi vill å det hjärtligaste tacka för all tid och energi han osjälviskt har lagt på att hjälpa andra.

Mazal tov, Tobias! Bis 120!

Kallelse till

**Östersjödjudiskt Forums årsmöte
torsdagen den 7 maj kl. 18.00.**

Medlemmar som önskar närvara anmäler detta till kansliet, på b.j.f@telia.com eller på telefon 08-664 53 38, senast onsdagen den 29 april.

Mötet äger rum i centrala Stockholm. När du anmäler dig får du reda på den exakta platsen.

Av besparingskäl skickar vi inte ut årsmöteshandlingarna. Medlemmar som vill ta del av handlingarna kan kontakta vårt kansli så ser vi till att du får handlingarna.

Verksamhetsberättelsen presenterar vi i nästa nummer av vår Bulletin och på vår hemsida.

I år fyller Östersjödjudiskt Forum 55 år!

I 55 år har vi gjort världen bättre. Vi är en liten organisation som håller koll på exakt vart pengarna går. Förhoppningen är att vi en dag ska bli överflödiga men ännu behövs hjälpverksamhet - just nu mer än på länge.

Vem kunde tro att kriget i Ukraina efter fyra år ännu skulle pågå och att en del av Baltikums judar fortfarande behöver hjälp med den mest grundläggande? Och länder som behöver stöd tillkommer, såsom det fattiga Moldavien. Men saker är inte nattsvarta, efterhand blir det bättre, och det känns bra att ha fått vara del i den utvecklingen.

Bidra till årets pesachpaket! Ett pesachpaket med matze och annat till pesachbordet kostar 240 kr. Tänk på projektet "Bättre livskvalitet för judiska singelföräldrar med barn med särskilda behov i Estland". Stöd PGT 2026, som detta år går av stapeln i Tallinn. Antidemensprojektet i Lettland, "När minnet sviker", är i full gång. Låt fler få möjlighet att ta del av det. Tillsammans hjälps vi åt. Pesach kasher ve sameach!

Pesachfirande för seniorerna från Judiska församlingen i Riga är alltid välbesökt. Foto: Hesed Latvia.

CHANNA OCH HANS KRAITSIK	HJÄLPSAMHETSFÖRBUNDET RODEF CHESED		FAMILJEN NACHMAN	DAFKEDAMERNA
ULLA OCH TOMMY BAB RYDBECK	BETALD ANNONSPLATS		ALICE OCH FELIX BRAKL	FAMILJEN IRENE OCH THOMAS MORNE
DINELLJOHANSSON	LLM CONSULTING GMBH	SIBYLLANS KAFFE OCH TE	BASIA GERSON	
STIFTELSEN CLAS GROSCHINSKYS MINNESFOND	GUNILLA OCH WERNER GUTERS STIFTELSE	BJÖRKSTÉN KARIN & BENGT	RUT MILCHNER	MARLOW
MIJESI		LUNCHGRABBARNA	LISA OCH FIMA SZUGALSKI	COMBINA GROUP AB
	MAXICA	BETALD ANNONSPLATS		HARRIET MALER

Vi har plats för fler stödjare. Från 600 kr/nr. Kontakta vårt kansli.

Besök vår hemsida www.ostersjodjudisktforum.se och följ oss på Facebook: www.facebook.com/balticjewishforum/.

Östersjödjudisk **BULLETIN**

Ansvarig utgivare

Anna Nachman
Östersjödjudiskt Forum
Baltic Jewish Forum
Sweden

Redaktion

Anna Nachman
Thomas Bab
Dina Markovich
John Gradowski
Rut Milchner
Ludvig Köhler

Adress

Östersjödjudiskt Forum
Box 5053
102 42 Stockholm

Telefon

08-664 53 38

Facebook:

www.facebook.com/balticjewishforum/

E-post & Hemsida

b.j.f@telia.com
<http://www.ostersjodjudisktforum.se>

Medlemsavgift 2026

250 kr/år, 80 kr/år för dig under 26.

Bankgiro 5036-6822 SWISH 1232138899

Den ideella föreningen Östersjödjudiskt Forum fokuserar på socialt, medicinskt, materiellt och kulturellt bistånd till behövande judar och judiskt liv i Baltikum, ofta i samarbete med svenska och internationella hjälporganisationer. ÖJF hjälper också judar i Ukraina och på flykt i angränsande länder. Kulturutbyte och andra former av samverkan är en viktig del av verksamheten. Parallellt med detta bekämpas alla former av antisemitism.

ISSN 1403-5685

Citera oss gärna – men ange källan!

Tryck

Katalogia AB, Solna

Omslag: Barnen deltar glatt i pesachfirandet för unga barnfamiljer i Riga.

Foto: Hesed Latvia.